

Ерекше білім беруді қажет ететін оқушылардың ата-аналарына ұсыныстар

Ата-аналарға аутизмі бар балалардың тыныс-тіршілігін ұйымдастыру және тәрбиелеу бойынша

1. Ең бастысы, диагнозды болжамды "негұрлым үйлесімді" және "әлеуметтік тұрғыдан қолайлы" деп жасырмау. Мәселеден қашпаңыз және диагноздың мүгедектік, басқаларды түсінбеушілік, отбасындағы жанжалдар және т.б. сияқты жағымсыз аспектілеріне толық назар аудармаңыз. Баланың данышпан ретіндегі гипертрофияланған идеясы да зиянды, оның сәтсіздігінен депрессиялық күй де зиянды.
2. Баланы мүмкіндігінше ертерек қоғамдағы өмірге бейімдеу; оны өз қорқынышымен күресуге үйрету; эмоцияларды бақылау.
3. Қиналған елестер мен өмірге алдын ала жасалған жоспарлардан еш ойланбастан бас тарту керек. Баланы шын мәнінде қандай болса, солай қабылдау. Баланың қызығушылығына қарай әрекет ету, оның айналасында сүйіспеншілік пен ізгі ниет атмосферасын құру, оны өз бетінше жасауды үйренгенше оның әлемін ұйымдастыру.
4. Аутизм - бұл баланың өмір бойы жалғасатын дамуының бұзылуы екенін және аутизммен ауыратын бала сіздің қолдауыңызсыз өмір сүре алмайтынын есте сақтаңыз.

Нашар көретін баланың ата-аналарына ұсынымдар

1. Оқу, әңгімелесу, ойын арқылы қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыруға ықпал ету.
2. Баланы тудыруы мүмкін қиындықтар туралы хабардар етіңіз зкеңістікте бағдарлаудағы қиындықтар.
3. Табысты бейімделуді қамтамасыз ететін жағымды тұлғалық қасиеттерді, қарым-қатынас мотивациясын қалыптастыру.
4. Баланың мимикасын дамыту, ән айту арқылы бақылауға үйрету. Бұл үдерісте тұлғаның бұлшық еттері жаттығады, ал адам оларды көбірек меңгеруге үйренеді.

Есту қабілеті нашар баланың ата-аналарына

1. Баланы сол қалпында толық қабылдау туралы есте сақтау қажет — ата-аналар баланың жағдайын түсініп, қабылдауы керек.
2. Балаға сүйіспеншілікпен және жылулықпен қарау керек. Қарым-қатынастың бұл түрі баланың өзін-өзі бағалауы мен адекватты тұлғасын қалыптастыруға ықпал етеді.
3. Бала қарапайым бала сияқты дамып, өзінің айырмашылығын, кемшілігін сезінбеуі керек.
4. Баланың есту қабілетінің жоғалуын өтеу мүмкіндіктерінің бірі заманауи есту аппараттарымен протездеу болып табылады. Сондықтан екі құлағында да күнделікті өмірде "құлақ асты" деп аталатын есту аппараттарының болғаны жөн. Олармен бірге бала қоршаған әлемнің дыбыстарын таниды. Егер сізде бір аппарат болса, оны бүгін сол құлағыңызға, ертең оң құлағыңызға қойыңыз.
5. Баланы аппаратқа дағдыландыру әрдайым оңай бола бермейді. Мұндағы ең бастысы — зорлық-зомбылықсыз, тек ересектермен

ойын және қарым-қатынас арқылы ынталандыру. Сонда үлкен ықыласы бар бала жағымды эмоциялармен байланысты нәрсені алып жүреді.

6. Есту аппараты күрделі техникалық құрылғы екенін түсіну маңызды, оны жеке сатып алу және реттеу қажет. Дұрыс бапталған ол сіздің балаңызға дыбыстар әлемін сезінуге, айналасындағы адамдардың сөйлеуін ажырата білуге, толыққанды және үйлесімді дамуына мүмкіндік береді.

7. Есту аппараттары кеңістікте бағдарлану (қауіпті сигналды уақытында есту), еститін адамдармен қарым-қатынас жасау (мекемелерде, көліктерде, дүкендерде), толыққанды білім алу үшін қажет.

8. Есту қабілеті бұзылған баланы еріннен оқуға үйрету керек, оның сөйлеуін дамытуға көп көңіл бөлу керек. Оған бағытталған сөздерді анық және анық айта отырып, онымен есту қабілетіне қолжетімді қашықтықта сөйлесуге тырысыңыз. Бала әрқашан сөйлеушінің бетіне қарап, оның ернінің қимылын қадағалап отыруы керек. Оның шаршамауы және сабақтан қашпауы үшін оларға ойын түрін беріңіз. Ол естиді, бірақ барлық қашықтықта бірдей емес. Көбінесе төмен жиіліктер алыс қашықтықта естіледі (соғу, сыбырлау, басс). Жиіліктер неғұрлым жоғары болса, соғұрлым олар жақынырақ болуы керек.

9. Негізгі міндет: барлығын құлаққа бір рет емес, кем дегенде он рет айту (оңды—солды өзгерту), олардың арасында еріннің қалай қозғалатынын көрсету. Құлаққа — таза есту арқылы қабылдау, ерін — есту және көру арқылы қабылдау. Ешбір жағдайда айқайлаудың қажеті жоқ, кәдімгі дауыспен құлаққа бірнеше рет айтқан дұрыс.

10. Үйде резеңке ойыншықтар қажет - сықырлағыштар, ысқырықтар, дабыл, ойыншық балалайка, гитара, аккордеон. Дыбыс шығаратын барлық қоршаған ортамен таныстыру қажет. Алдымен бұл ойыншықтар, содан кейін айналадағы заттар: тоңазытқыш, музыка орталығы, көлік.

11. Есту қабілеті нашар баланың алдына кенеттен шығуға болмайды. Сіз оны қатты қорқытуыңыз мүмкін. Оған абайлап жақындауға тырысыңыз және бір уақытта шу немесе дыбыс шығарыңыз.

Ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар балалардың ата-аналарына ұсыныстар

1. Баланы кішкентай, дәрменсіз деп қарауға болмайды. Үнемі қамқорлық жасау, мысалы, оның мектебіне портфель жинау, үй тапсырмасын орындау кезінде баланың әрбір іс-әрекетін бақылау ұсынылмайды. Отбасындағы бүкіл өміріңізді балаға бағындырмаңыз: ол үшін бәрін жасаңыз, оның ішінде ол көп қиындықсыз өзі жасай алатын нәрселерді де жасаңыз. Мұндай шамадан тыс қамқорлық балаларға өте зиянды. Өзіне деген сенімділік, жауапкершілік сезімі, дербестік сияқты маңызды қасиеттер іс-әрекеттің қарапайым түрлерінде, қарапайым өзін-өзі күту және өзін-өзі бақылау дағдыларында дамиды. Әрине, бақылау қажет, бірақ оны "үстінен" емес, "жанынан" ұйымдастыру керек.
2. Балаға жоғары талаптар қоймаңыз. Шамадан тыс жүктеме, әсіресе интеллектуалды жүктеме, жұмыс қабілеттілігінің төмендеуіне, жағдайды түсінудегі тежелуге ғана емес, агрессияға, мінез-құлықтың бұзылуына, көңіл-күйдің күрт өзгеруіне әкелуі мүмкін. Шамадан тыс талаптар баланың қолынан келмейтін істі қолға алып, оны орындай алмауына, қобалжуына, өз күшіне деген сенімін жоғалтуына әкеледі.
3. Мұндай баланың еңбекке қабілеттілігін сақтау үшін оқу жүктемесімен оның денсаулығына қосымша зиян келтірмеңіз; оның еңбегі мен демалысын ұйымдастыруға мұқият болыңыз.
4. Психологтар мен дәрігерлер үй тапсырмасын орындау кезінде үзіліс жасау өте қажет деп санайды.
5. Баланың өзін-өзі бағалауы көбінесе айналасындағы адамдардың бағалауына байланысты. Баланың өз күшіне сенуі, жайлылық, қауіпсіздік, әлемді позитивті қабылдау және қызығушылық жағдайын сезінуі маңызды. Психикалық дамуы тежелген баланың психикасының осы жағын қалыптастыру үшін қарым-қатынастың маңызы өте зор. Мысалы, балаңызға сабақта нені үйренгені туралы сұрақтар қойыңыз. Сұрақ бар – ой жұмысы бар. Бір ой бар – есте сақтау қабілеті белсендіріледі. Танымдық белсенділік, ақыл-ой еңбегіне құштарлық ең алдымен балаға оңай, қолжетімді және сонымен бірге қызықты материал арқылы қалыптасады. Қызығушылық пен сәттілік баланың өз күшіне деген сенімін оятып, шиеленісті жеңілдетіп қана қоймайды, сонымен қатар белсенді, жайлы жағдайды сақтауға ықпал етеді.
6. Психикалық дамуы тежелген балаға медициналық көмек қажет пе? Ақыл-ой дамуының тежелуі ауру емес, психикалық дамудың жеке нұсқасы. Бірақ, мамандардың пікірінше, мұндай балалардың психикасын дамытудың негізі мидың өрескел зақымдануынан пайда болған құрылымдық және функционалдық ми жүйелерінің бір немесе басқа сәтсіздігі болып табылады. Сондықтан мұндай баланың психоневрологының тексеруі қажет: ол мидың органикалық зақымдану белгілерін анықтап, оған дәрі-дәрмекпен әсер ете алады, дәрі-дәрмектің көмегімен баланың шамадан тыс тежелуін немесе қозғыштығын үйлестіре алады, ұйқыны қалыпқа келтіреді, ми жасушаларының жұмысын белсендіреді. .

Ұсынымдар үшін СДВГ бар балаларды тәрбиелеу бойынша ата-аналар

1. Балаңызбен қарым-қатынасыңызда позитивті көзқарасты сақтаңыз. Оны жиі мақтаңыз, жетістіктеріңізді атап өтіңіз. Бұл баланың өз күшіне деген сенімін нығайтуға көмектеседі, оның өзін-өзі бағалауын арттырады.
2. "Жоқ" және "жоқ" сөздерін қайталаудан аулақ болыңыз.
3. Балаңызбен ұстамды, сабырлы, жұмсақ үнмен сөйлесіңіз.
4. Балаға белгілі бір уақыт аралығында бір ғана тапсырма беріңіз, сонда ол оны орындай алады.
5. Тапсырманы орындау барысында басымдықтарды белгілеуге үйрету: алдымен не, содан кейін не және ол үшін не қажет. Сондай-ақ, іс-әрекет барысында жағдайдың мүмкін болатын өзгерістеріне бейімделуге үйрету маңызды.
6. Ауызша нұсқауларды күшейту үшін көрнекі ынталандыруды (суреттер, сызбалар, үлгі, т.б.) пайдаланыңыз.
7. Әсіресе, баланы зейінін шоғырландыруды қажет ететін барлық іс-әрекеттері үшін марапаттаңыз (конструктормен жұмыс, сурет салу, оқу).
8. Үйде күнделікті тәртіпті сақтаңыз (тамақтану, үй тапсырмасын орындау және ұйықтау уақыты).
9. Мүмкіндігінше адамдар көп жиналатын жерлерде баламен бірге болудан аулақ болыңыз. Ірі дүкендерге, базарларға және т.б. бару. оған кері әсерін тигізеді.
10. Ойын ойнау кезінде шулы, мазасыз достардан аулақ болып, балаңызды бір ғана серіктеспен шектеңіз.
11. Баланы шаршаудан сақтаңыз, бұл өзін-өзі бақылаудың төмендеуіне және гиперактивтіліктің жоғарылауына әкеледі.
12. Мұндай баланың физикалық қозғалғыштығын тежеу мүмкін емес, бұл оның жүйке жүйесінің жағдайына қарсы. Балаңызға артық энергияны жұмсауға мүмкіндік беріңіз (таза ауада күнделікті ұзақ серуендеу, жүгіру, спортпен шұғылдану пайдалы).
13. Зейін тапшылығы бұзылған балаларға тән гиперактивтілікті баланың жеке ерекшеліктерін (кемшіліктерін) ескере отырып, аталған шараларды қолдану арқылы барынша азайтуға болатынын есте сақтаңыз.

"Шустриков" ата-аналарына арналған практикалық кеңестер кешені

1. Баланың бөлмесін немесе бұрышын безендіру кезінде ашық түстер мен күрделі әшекейлерден аулақ болыңыз. Қарапайымдылық, күңгірт, тыныш тондар, безендірілмеген қабырға жанында тұрған үстел шоғырлануға жағдай жасайды.
2. Баланың жұмыс орны тыныш және тыныш болуы керек — теледидардың жанында немесе үнемі ашылатын есіктерде емес, яғни бала кедергісіз оқи алатын жерде.
3. Үй тапсырмасын орындау барысында ата-аналардың қасында болғаны және қажет болған жағдайда мазасыз ұлына немесе қызына көмектескені жөн.
4. Егер бала сурет салуға отырса, үстелден артық заттардың барлығын алып тастаңыз. Гиперактивті бала қазіргі уақытта өзіне кедергі келтіретін барлық нәрсені өзі қалай кесуді білмейді.
5. Ата-аналар баласына беретін барлық тапсырмаларды ойластырып, есте сақтауы керек: бала өзіне қызықты нәрсені ғана жасайды және ол жалыққанша ғана айналысады. Бала шаршаған бойда оны басқа іс-әрекет түріне ауыстыру керек.
6. Егер бала бірдеңеде қателессе, ата-аналар оған белгілерді оқымауы керек, өйткені ұзақ сөйлеу соңына дейін тындалмайды және жүзеге асырылмайды. Мінез-құлық ережелерін және марапаттау мен жазалау жүйесін алдын ала белгілеген дұрыс. Балаға қойылатын талаптар нақты, анық және орындалатын болуы керек.
7. Баланы кешірім сұрауға және "Мен өзімді жақсы ұстаймын", "Мен сені әрқашан тыңдаймын" деп уәде беруге мәжбүрлеуге болмайды. Мысалы, баламен "мысықты теппейді" немесе "бүгіннен бастап етігін орнына қоя бастайды" деп келісуге болады. Осы нақты талаптардың әрқайсысын орындау үшін көп уақыт қажет болуы мүмкін (екі—төрт апта немесе одан да көп). Дегенмен, бір тармақты аяқтамай, келесіге өтпеңіз. Сабырлы болыңыз және бастаған ісіңізді соңына дейін жеткізуге тырысыңыз. Сонда басқа нақты талаптың орындалуына қол жеткізуге болады.
8. Баланызды әртүрлі конструкторларға, үстел ойындарының барлық түрлеріне дағдыландырыңыз. Бұл іс-шаралар зейіннің шоғырлануын дамытуға ықпал етеді.
9. Ересектердің рөлі - ұсыну бала өзінің жоғары белсенділігін қалай пайдалана алады, оны дұрыс жолға бағыттап алады, осылайша қайтпас балалық шақ энергиясы босқа кетпейді және балаға зиянын тигізбейді, керісінше, оң өзгерістердің қайнар көзі болып табылады. Энергия мен белсенділікті дұрыс, яғни әлеуметтік және тұлғалық тұрғыдан қолайлы бағытқа бағыттаудың ең жақсы жолы - спортпен айналысу. Бұл гиперактивті балаға өзін-өзі көрсетуге мүмкіндік беретін және сонымен қатар өзін-өзі бақылау мен өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастырмай мүмкін емес өзін-өзі басқаруға үйрететін спорт.
10. Гиперактивті балалардың көптеген ата-аналарының тәжірибесі көрсеткендей, ең пайдалы спорт түрі жүзу. Гиперактивті балалар үшін басқа пайдалы спорт түрлері *шығыс жекпе-жек*і, өйткені олар өзін-өзі бақылау және тәртіп дағдыларын қалыптастырады.

Ұсынымдар үшін мүмкіндігі шектеулі балаларды тәрбиелеу бойынша ата-аналар

1. Мидың ең аз дисфункциясы бар баланы тәрбиелеу мен оқытуда бірнеше негізгі принциптерді басшылыққа алу қажет.
2. Ең бастысы - баланың жалпы денсаулығына қамқорлық жасау, өйткені ММД-дан арылу және мектепте табысты оқу үшін қажетті белгілі бір өнімділік деңгейін сақтау ең тікелей осыған байланысты.
3. Баланы мезгіл-мезгіл невропатологтың қарауынан өткізіп, оның ұсыныстарын орындау қажет.
4. Ата-аналар ми қызметі салыстырмалы түрде қалыпқа келгенге дейін (яғни, 1-4 сыныптар аралығында) ММД бар балаларды оқытуда басты рөлді үй жұмысы атқаратынына дайын болуы керек. Үйде үй тапсырмасын орындап қана қоймай, баланың барлығын дұрыс түсінгенін және мүлде елеусіз қалдырылғанын тексеру үшін сабақта өткен материалды қайталау қажет.
5. Үй тапсырмасын орындау кезінде ата-аналар баланың іс-әрекетіне қайта оралуы үшін оның жанында болғаны жөн (ол мұны өзі жасамауы мүмкін). Бұл ретте сабыр сақтап, баланы ренжітпеу, қобалжытпау өте маңызды, егер бала нобаймен жұмыс істесе, жақсырақ, бірақ тапсырманы дәптерге көшірмес бұрын, оған үзіліс беріңіз. Қайта жазудың өзі де үзіліспен жүргізілуі керек. Баланың назарын аударып, демалуына қарамастан, шаршау жинақталатынын есте ұстаған жөн. Сондықтан оның жұмысқа қабілеттілігін кешке дейін сақтайды деп үміттену оңай емес.
6. Ұзын өлеңді бірден емес, кішкене бөліктерде оқыған дұрыс. Өлеңді (немесе ережені) жатқа айтқаннан кейін, сабақты жалғастырмас бұрын қысқа үзіліс қажет. Кешке балаға қайталауды талап етпей, есте сақтауы керек нәрсені жай ғана қайталап оқыған дұрыс. Ақпаратты қосымша тыңдау оның нығаяуына ықпал етеді.
7. Оқытудың ең зиянды және мағынасыз бөлігі — барлық сабақтар аяқталғанша баланы үстелден шығармау және оны үнемі алаңдатып отырғаны үшін ұрысу.
8. Баланы мектептегі алғашқы күндерден бастап өз бетінше жұмыс істеуге үйретпеу керек - ол бәрібір істей алмайды. Егер сіз шынымен де ЖҚА бар баланың дамуы мен оқуына қамқорлық жасасаңыз, онда сіз оның дербестігін тәрбиелеу туралы біраз уақытқа ұмытып кетуіңіз керек.
9. Баланың жұмысын ересектер ойластырып, ұйымдастыруы керек, осылайша олардың арасында демалуға болатын нақты іс-әрекеттердің нақты реттілігі болуы керек. Әрбір іс-әрекет сурет немесе сызба түрінде шығарылған және баланың көз алдында тұрған нақты, қысқа нұсқаулықпен ұсынылуы керек. Нұсқаулықтар қысқа (немесе қысқа дербес бөліктерге бөлінген) болуы тиіс. сондай-ақ, жедел жад көлемі жеткілікті болуы және ақпарат бөліктерінің жоғалуы, "ауыстырылуы" және ауыстырылуы орын алмауы үшін.
10. Баланы тәрбиелеу кезінде салауатты өмір салтын ұстаныңыз (демалыс, спорт, серуендеу, дұрыс тамақтану, күнделікті тәртіпке икемді сәйкестік). Спортпен шұғылдануды тандағанда, миы шайқалу ықтималдығы жоғары спорт түрлерінен аулақ болу керек. Күшейтілген спорттық іс-шаралар

келтіруге" тырысу табысқа әкелмейді. Олардың реактивтілігі төмендемейді және шамадан тыс жұмыс шамадан тыс болуы мүмкін.

11. Баланың зейінін немесе есте сақтауын жаттықтырудың мағынасы жоқ: бұл нәтиже бермейді. Ең алдымен, балалардың сөйлеуі мен ойлауын дамыту, оларды пайымдауға үйрету қажет, өйткені тәуекел деңгейі, психикалық дамуындағы асқынулардың ықтималдығы ММД ауырлық дәрежесімен емес, ақыл-ой кемістігімен байланысты.

12. Баланы әртүрлі үйірмелер мен студиялардағы іс-шаралармен шамадан тыс жүктемеу керек.

13. Отбасында мейірімді ортаны сақтау, баланың іс-әрекетіне шыдамдылықпен, қамқорлықпен және жұмсақ басшылықпен қарау қажет. Іс-шараларды дұрыс ұйымдастыру және дұрыс ұйымдастыру баланың дамуын оңтайландырады, осы процестің барысында ауытқулардың немесе асқынулардың алдын алады.